

Korte lesomschrijving

In deze les staat de vensterplaat over Erasmus centraal. De leerlingen ontdekken aan de hand van deze interactieve vensterplaat wie Erasmus was en waar hij over schreef. De aflevering die *Het Klokhuis* maakte over Erasmus of de Schooltv Beeldbankclip over hem, bieden beiden een aansprekende en duidelijke introductie.

Titel Erasmus

Vak geschiedenis, Nederlands en levensbeschouwing

Canonvenster Erasmus

Tijdvak Tijd van ontdekkers en hervormers

Tijd/duur 1 lesuur

Doelgroep basisonderwijs groep 5 t/m 8

Groeperingsvorm klassikaal of in groepjes

Leerdoelen

Aan het einde van de les:

- Kunnen de leerlingen Erasmus plaatsen op de tijdbalk.
- Weten de leerlingen dat Erasmus een beroemde humanist was en wat een humanist is.
- Weten de leerlingen dat Erasmus een boek voor kinderen schreef over goede manieren en het boek *Lof der Zotheid*.
- Weten de leerlingen dat Erasmus ook bekende spreekwoorden verzamelde.

Benodigde voorkennis niet van toepassing

Randvoorwaarden

- internet
- voor elke leerling een werkblad
- kleurpotloden

Beoordeling aan de hand van de bespreking van het werkblad

Lesactiviteiten

Introductie

U kijkt ter introductie met uw leerlingen naar de aflevering die *Het Klokhuis* maakte over Erasmus (ca. 15 minuten) of naar de Schooltv Beeldbankclip (ca. 3 minuten). Vooraf vraagt u uw leerlingen wie er weet wat een humanist is. U vertelt uw leerlingen dat deze les gaat over de bekende humanist Erasmus. Hij leefde meer dan vijfhonderd jaar geleden.

Kern

Na het kijken van het introductiefilmpje, zet u de interactieve vensterplaat bij het venster Erasmus op uw digibord. U vraagt kort aan een paar leerlingen of ze n.a.v. de het filmpje al wat kunnen vertellen over wat ze op de plaat zien. Daarna neemt u uw leerlingen mee op ontdekkingsstocht, want op deze interactieve vensterplaat is van alles te ontdekken. Wat? Dat leest u in de achtergrondinformatie op de volgende bladzijden.

Afsluiting

De leerlingen maken zelfstandig of in groepjes de vragen van de werkbladen. Daarna bespreekt u de antwoorden met de leerlingen.

Benodigheden (via entoen.nu)

- Klokhuisaflevering of Schooltv Beeldbankclip
- Interactieve vensterplaat Erasmus
- Werkblad leerlingen Erasmus
- Deze handleiding

Antwoorden op werkbladvragen

1a) Tijd van steden en staten en Tijd van ontdekkers en hervormers **b)** Het antwoord bij het tweede bolletje is goed **c)** De boekdrukkunst **2a)** *Lof der Zotheid* **b)** Het antwoord bij het eerste bolletje is goed **c)** Het antwoord bij het tweede bolletje is goed **3a)** etikette **b)** ter beoordeling van de leerkracht **4)** ter beoordeling van de leerkracht

Achtergrondinformatie

Het gebruik van de vensterplaat

De kern van deze les is de vensterplaat over Erasmus. De vensterplaat is een hulpmiddel om informatie over deze beroemde humanist aan uw leerlingen over te brengen. De plaat biedt verschillende manieren om dat te doen. Zo kunt u de les afstemmen op de behoeften van u en uw leerlingen.

In de vensterplaat zijn allerlei elementen interactief gemaakt. Deze zijn gemarkeerd met een *i*. Wanneer u op zo'n element klikt, verschijnt er informatie over één bepaald thema in de vorm van een afbeelding. Bij de afbeelding staat een korte tekst ter introductie. U kunt ervoor kiezen om aan de hand van de vensterplaat zelf over Erasmus te vertellen, maar de leerlingen kunnen ook zelfstandig of in groepjes de plaat ontdekken. Alle teksten zijn namelijk geschreven op het niveau van leerlingen uit groep 5 t/m 8. Verder staan in deze handleiding enkele suggesties voor een klassengesprek.

Hieronder vindt u een overzicht van alle interactieve elementen en bijbehorende teksten. De interactieve elementen kunnen in willekeurige volgorde worden aangeklikt, maar voor een klassikale les is de volgorde zoals hieronder weergegeven het meest geschikt.

Informatie op de vensterplaat

i Standbeeld

Onderwerp: Erasmus van Rotterdam

Beeld: Foto van het standbeeld van Erasmus

Informatie: Erasmus werd rond 1469 in Rotterdam geboren als zoon van een ongetrouwde priester en zijn huishoudster: een schandaal in die tijd. Maar Erasmus werd een van de beroemdste geleerden van Europa. Kort na zijn dood in 1536 maakte Rotterdam een houten standbeeld voor hem. Een bronzen opvolger, gemaakt in 1622, staat er nog altijd.

Suggestie voor klassengesprek: Erasmus vond het maar vreemd dat steden en landen trots zijn op de beroemdheden die ze hebben voortgebracht. Zijn uw leerlingen dat met hem eens? Laat uw leerlingen argumenten voor en tegen het standbeeld van Erasmus in Rotterdam noemen en discussieer hierover.

i Harlekijn

Onderwerp: Lof der Zotheid

Beeld: Pagina uit Lof der Zotheid

Informatie: In zijn bekendste boek, Lof der zotheid, spot Erasmus met de slechte eigenschappen van mensen. Ze zijn hebberig, gierig, ijdel en nemen zichzelf veel te serieus. Dat geldt voor iedereen, ook voor bestuurders van de wereld en voor leiders van de kerk. Door net te doen alsof een zot het verhaal vertelde, kon Erasmus voorkomen dat iedereen boos op hem werd.

i Vliegenmepper

Onderwerp: Spreekwoorden

Beeld: *Nederlandse spreekwoorden* door Pieter Bruegel

Informatie: Een spreekwoord is een korte uitspraak die een waarheid of wijsheid bevat. Erasmus verzamelde er meer dan 4600. Met je hoofd tegen de muur lopen, bijvoorbeeld. Of tot de tanden gewapend zijn. Of De kat de bel aanbinden. In 1559 maakte Pieter Bruegel een schilderij met deze drie spreekwoorden en nog veel meer andere. Kun je ze ontdekken?

Suggestie voor klassengesprek: Bij vraag 4 op het werkblad hebben de leerlingen spreekwoorden moeten zoeken in afbeeldingen. Bespreek deze spreekwoorden met ze. Welke spreekwoorden kennen uw leerlingen nog meer? Gebruiken ze zelf wel een spreekwoorden? Weten ze ook wat de betekenis is van die spreekwoorden?

i Neuspeuterend jongetje

Onderwerp: Goede manieren volgens Erasmus

Beeld: Foto Willem Alexander als kind

Informatie: Herken je deze jongen? Zijn moeder Beatrix zal hem vast verteld hebben, dat je niet in je neus hoort te peuteren. Dat is tegen de etiquette! Erasmus schreef in 1530 ook al een boekje met tips over hoe jongeren zich horen te gedragen. Erasmus' etiquetteboekje werd in één jaar wel 12 keer herdrukt. Het was dus erg populair. Vast alleen bij ouders...

Suggestie voor klassengesprek: Ergeren de leerlingen zich wel eens aan de manieren van anderen? Of laten anderen wel eens merken zich te ergeren aan hoe zij zich gedragen? Waarom hebben we eigenlijk afspraken over 'goede manieren'? Is het niet veel beter om iedereen dat zelf te laten bepalen? Of gaan er dan dingen mis? Kortom, een discussie over fatsoen en onfatsoen, en hoe we het met z'n allen een beetje prettig kunnen hebben. Om er maar eens een toepasselijk spreekwoord tegenaan te gooien: "Wat jij niet wilt dat jou geschiedt, doe dat ook een ander niet!"

i Bijbel

Onderwerp: Bijbelvertaling van Erasmus

Beeld: Portret Erasmus

Informatie: In de Middeleeuwen was er alleen een bijbel in de Latijnse taal. Erasmus had daar kritiek op. Hij vond de Latijnse vertaling niet goed genoeg. En hij vond dat ook gewone mensen de bijbel moesten kunnen lezen. Erasmus maakte een nieuwe vertaling in het Latijn, die daarna ook in het Duits en Nederlands werden vertaald. Toen kon iedereen de bijbel lezen.

i Vitruviusman

Onderwerp: Erasmus was een humanist

Beeld: Afbeelding van de Vitruviusman

Informatie: Erasmus was een van de eerste humanisten. Een humanist vindt dat je goed moet nadenken over hoe je met mensen, de wereld en jezelf omgaat: altijd met zorg en aandacht. Dat was toen een nieuwe manier van denken. Deze tekening van Leonardo da Vinci uit 1490 wordt vaak gebruikt als symbool van het humanisme: de mens staat in het middelpunt.

Suggestie voor klassengesprek: Erasmus kijkt kritisch naar de wereld om hem heen. Is het volgens uw leerlingen belangrijk om kritisch te zijn? Waarom wel of waarom niet? Hoe kritisch zijn ze zelf eigenlijk?

i Drukkers

Onderwerp: Uitvinding van de drukpers

Beeld: Foto oude drukpers

Informatie: In de Middeleeuwen werd elk boek met de hand overgeschreven. Boeken waren zeldzaam en duur. Dat veranderde in de tijd van Erasmus: rond 1450 werd de boekdrukkunst uitgevonden. Met een drukpers konden boeken sneller en goedkoper worden gemaakt. Daardoor konden veel mensen de gedrukte boeken van Erasmus kopen en lezen.

Kijk ook eens op www.entoen.nu/erasmus voor nog meer clips en afbeeldingen bij het canonvenster Erasmus. Daar vindt u ook (jeugd)literatuur, links naar gerelateerde websites en informatie over de andere canonvensters.

